

4.2 *Станіслав ШИРОКОРАДЮК*, єпископ. **БОЖЕ, СПАСИ УКРАЇНУ...**

Мають рацію всі, хто б що не говорив, усі праві. А Церква, що б вона не зробила, її завжди будуть критикувати. Якщо вона стане дуже за всіма протестувальниками, піде на Майдан, вона потрапить під град критики з боку влади. Не піде – її так само розкритикують словами: «Як це так, вона стала осторонь, коли такі проблеми вирішуються, невже церкві все одно, як люди живуть, чому вона не реагує на соціальні проблеми, на речі, що діються – відсутність судів, прокуратури, рейдерські напади, як церква може мовчати»? Треба вибрати тут середину, ми мусимо щось сказати, підтримати людей, тому що вони праві, вони мають право захищатися, це нормальна здорова реакція вільних людей, які сказали: «Ні, ми так не хочемо жити». Їх треба підтримати в цьому.

* * *

Ісус Христос народився, щоб звільнити нас від рабства... Коли сьогодні Україна багата на «тітушок», багата на таких людей, яким сказали побити студентів, а вони кажуть: «А можна ми їх краще поб'ємо, до крові, а може навіть скалічимо когось?». Оце наша проблема – рабство. Що можу назвати найгіршим, це коли йде вільна і дешева торгівля рабами. Я маю на увазі платні мітинги. Це – раби. Раб коштує на день 150-300 гривень. Будь ласка, купуй цих рабів, вони стоять... Поки ми не зможемо виховати людей, щоб вони припинили бути рабами, нам годі сподіватися якогось звільнення. Потрібно духовно відродитися, щоб стати вільними людьми, щоб ми знали, чого ми хочемо... Влада – не проблема, вона відійде. Вже не такі були і відходили. Все пройде, але ми повинні звільнити наших людей від рабства, яке у них сидить в душі. Тоді ми станемо вільними і будь-яку владу примусимо працювати. Якщо ми самі не звільнимся, будемо за гречку голосувати і виходити на Антимайдан за гроші, чи у неділю, у святий день, стояти на базарі за 200-300 гривень, то ми ще раби.

* * *

Ніхто не приписаний на Майдані, хто з якої церкви тут: вони – дуже подібні. Там були і наші римо-католицькі священики, і греко-католицькі, і православні. Єпископів, які виходили на сцену, вже можна було відрізнити, а священики – дуже подібні... Я завжди говорю: не забувайте, що наш Майдан – це церква. Ми повинні там організувати молитви і молитися. Хто може йти на Майдан – хай йде, це – обов'язок. Але у церкві потрібно організувати нам постійні молитви, і Майдан священика – це церква. ... Божа допомога якраз починається з церкви.

* * *

Я був в Європі і мені часто ставили питання про те, що діється в Україні. І я пишаюся тим, що наш народ так вчинив, що сказав: «Ні, ми хочемо жити по-іншому». Майдан – це позитивне явище.

* * *

Я часто запитую про те, чи потрібні сваяшеники на Майдані. Народ без священиків – бездушний рід. Тому важливо підтримати цей дух. Щоб могли пробудити надію на допомогу Господа, бо ми без його допомоги нічого не зможемо зробити. Це важливо, і в цьому потрібна допомога священика.

* * *

Тиждень молитов за єдність християн відзначається щороку у всьому світі: разом моляться католики, православні, протестанти та інші християнські спільноти аби за допомогою сили Святого Духа докласти всіх зусиль задля того, щоби Третє тисячоліття стало ерою воз'єднання розділеного тіла Христового. Це – головна ідея, яка повинна спровокувати християн до більш тісного зближення й спільного свідчення – свідчення єдності, свідчення взаємоповаги, свідчення співпраці.

* * *

Як священики, ми мобілізуємо народ, всіх людей до молитви. Це вже не проста демонстрація. Коли є людські жертви, потрібно мобілізуватися. Духівники і вірні повинні мобілізуватися на молитву, а громадяни – на свій громадянський обов'язок. ... Важлива єдність християн, і справжню єдність ми бачимо на Майдані. Нас єднає біда, справжня біда українського народу. Потрібно молитися за мир і за те, щоб український народ не програв. Тому що тут програвати не можна. Все складається так, що народ має виграти, щоб жити в нормальній правовій державі... Те, що діється, все, що зараз відбувається в Україні – це часткове пробудження українського народу. Більшість України ще спить... Ми повинні це визнати. Хоча всі говорять одне й те ж саме: ми повинні жити в іншій державі, в європейській країні Я думаю, що ці події нас і пробуджують, коли гинуть люди, коли ми бачимо, що діється, коли замість того, щоб людей вислухати, влада ухвалює диктаторські закони. Це пробуджує нас. І чим більше на нас будуть тиснути, то більше народ буде прокидатися. Україна не бідна на героїв, патріотів і тих людей, які готові йти на жертви. Потрібно молитися, щоб таких людей було більше в Україні, бо немає більшої любові, коли віддаєш своє життя за ближнього.

* * *

На Майдані у Києві постійно чергують священики різних конфесій. Від самого початку на Майдані діє молитовний намет, де люди моляться,

спілкуються та гріються в люті морози. Кожна нічна година на Майдані розпочинається Гімном України та міжконфесійним молебнем. Тобто, всю ніч на Майдані тривають молитви. Також священники постійно моляться на «лінії вогню» на вулиці Грушевського, щоб припинити кровопролиття... Протести в Києві тривають досі. А Церква молиться зі своїм народом аби Господь врятував його від сил темряви.

* * *

Давайте йти далі за межі Майдану, давайте робити християнство в нас самих, щодня. Всі речі треба називати своїми іменами і саме тому зараз Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій нерідко згадується як «безрадна рала». Показовим став приклад, коли всі високі служителі постаралися потрапити на зустріч до Президента Януковича, а на наступний день, коли був аналогічний візит до опозиції, прийшли далеко не всі. Тобто вже за цим кроком можна розгледіти поділ і певні політичні застороги духовних керівників. Обурює те, що не відбулося дієвого засудження конфесіями розгону Майдану в ніч на 30 листопада, окрім як спільної заяви від Церков. Я не можу прийти на Майдан і казати людям те, що відрізняється від того, що я казав парафіянам на службі. Але нерідко серед конфесій діє принцип: «ти тут краще промовчи», аби не було негативних наслідків. Ми маємо піднімати свою «Східну Африку», проводити духовну роботу, аби люди не перебували в рабстві. Слід повернутися до духовних змін, сконцентруватися на них та допомогти формувати людей, аби революція відбувалася і в серцях, щодня та всюди.

* * *

Римско-католическая Церковь в Украине с начала Майдана присутствовала на его трибунах, выступая в поддержку мирных протестов. Епископ Станислав Широкоградюк регулярно приходил на Евромайдан, ежедневно проводил мессы и молитвы за демонстрантов. После событий 22 января, когда от пуль снайперов погибли несколько демонстрантов, епископ сообщил католическому радио в Киеве о том, что Украине нужны патриоты, люди, готовые жертвовать. По его словам, народ должен молиться о том, чтобы таких людей было больше, потому что нет большей любви, чем отдать свою жизнь за друзей своих. ... Майдан не может проиграть, поскольку Украина нуждается в единстве христиан, которое все видят сегодня на главной площади страны... На Евромайдане можно увидеть не только единство христиан, но и единство представителей евреев и мусульман. С экуменической молитвы начинается каждое воскресенье. Двери многих храмов Киева широко открыты для демонстрантов. Именно там люди могут поспать в тепле, поесть горячей еды. На Майдане развернулась настоящая экуменическая часовня, в которой мирно сосуществуют сторонники и представители

разных конфессий. В церквях, синагогах и мечетях продолжают молиться за мир и взаимное понимание в Украине. Христианские церкви призвали своих верующих присоединиться к этим молитвам.

* * *

Все, що діється в Україні вже два місяці, це є реакція на те, що людей найбільше непокоїть – це несправедливість. Несправедливість і неправда завжди бунтує людину. Вона не може з цим погодитися. І було би набагато гірше, якби люди бачили величезну несправедливість і з цим змирилися, бачили, що скрізь панує бюрехняч і з цим погоджувалися. Тоді людина перестас бути громадянином, вона стає рабом в кайданах і не може нічого зробити. Але людина не є рабом! Ісус Христос не хоче, щоб ми були рабами. Він хоче, щоб ми були вільними і добре все розуміли. Ось це є першопричина того, що сталося – здорова реакція нормальних людей на несправедливість і брехню.

* * *

Людина йде і повинна знати куди йде Ось так і кожна держава, яка отримала незалежність, розвивається і повинна знати, у якому напрямку вона йде, куди вона йде і як. І ось ми йшли туди, де знаходяться коріння християнства, де цінуються християнські цінності, де шанують права людини, гідність людини, де захищені права людини, які склалися віками. Ми йдемо в Європу – така була ціль. І після стількох років праці на цю ціль нам кажуть, що це був жарт, це була брехня і ми йдемо в іншу сторону. Тому така реакція на цю несправедливість. І перші, хто зреагував на несправедливість – це та категорія суспільства, яка найменше зіпсована і має найбільше до чого прагнути – бути вільною, найбільше думає про своє майбутнє. Це – студенти, молодь. Саме вони це зробили. Не опозиція, не політики були ініціаторами. Це була молодь, яка хоче іншого майбутнього. Саме вони мали здорову реакцію на несправедливість і неправду. Це була перша причина, і вони мали на це всі права, тому що Конституція України гарантує свободу волевиявлення: кожна людина має право на мирний протест. І це сталося. Але замість того, щоб це зрозуміти чи якимось чином домовитися чи пояснити, що можливо дійсно ми ще незрілі до вступу в Європу, цього ніхто не прояснював і аргументували все в дуже простій формі: поліцейські кийки і насилля. А далі настала друга реакція – реакція на кривду, яку вчинили над цими дітьми, і на насилля. Цілком справедлива реакція уже дуже великих мас людей. Реакція на насилля і несправедливість, на кривду.

* * *

Нас чекають гіркі наслідки боротьби між собою, а це у нас також дуже популярне. Чи зміниться щось, чи ні, але страждання людей будуть, тому що нам треба випросити тут правдиву перемогу – перемогу добра

над злом. Не просто перемогу тієї чи іншої сили, а перемогу добра над злом. Зло має зникнути. По-іншому добра не може бути. Треба боротися із цим злом молитвою, добрими вчинками, постом, якщо хочете, але якщо буде програш, то це буде найгірше. Відбуватимуться переслідування, пануватиме велика небезпека, будуть такі наслідки, які навіть важко уявити.

* * *

Я вичитав 10 знаків, які діялися з нашим керівництвом у нашій державі. Перший раз Бог покарав радників і Президента Януковича тим, що він не підписав євроінтеграцію. Це – кара Божа. Ви подумайте, який був шанс, як люди би підтримали це. Бог покарав, і він не зрозумів цього, і зробив цю першу помилку. Яка була друга промилка? Побиття студентів – це була страшна помилка. Страшна кара Божа. Бог забрав розум і ось були побиті студенти. Що сталося після цього? Сплеск людської емоцій. Люди прийшли, піднялися... Друга кара відбулася. Що сталося далі? Третя помилка – ігнорування. Стійте тут, на Майдані, мерзніть. Мільйони людей стоять, а вони самі сміються. Це була ще одна така кара, замість того, щоб піти до людей, прояснити, щось подумати, як якимось врятувати ситуацію. Ні, вони ігнорують мільйонами думок. Четверта кара – спроба атакувати міську раду. Після цього ще більше людей зібралось на Майдані, ще більший супротив піднявся. І цього не зрозуміли. Приходить п'ятий знак. Знову Бог карає, затрепаючи розум. Диктаторські закони. Замість того, щоб подумати, що ми вже нарobili, вони думають, як далі залякати народ. Приймають диктаторські закони. І тоді з'явився сплеск емоцій ще більший, ще більше людей збирає Майдан. Що далі роблять? Організують вбивство, вбивство Вербицького. Люди падають, гинуть, зникають. Вони думають залякати... Це була кара Божа... І тоді ще більше людей збирає Майдан. Сьоме покарання. Знову ж не зрозуміли. Спроба розігнати Майдан, спроба силою взяти цих людей – це вже була сьома кара. І тепер настала восьма кара. Найстрашніша... Наказ сріляти в людей. Снайпери стріляють в людей. Це вже перейшли всі межі. І дев'ята кара. Все було підготовлено для того, щоб ввести надзвичайний стан. Війська всі були готові, видані патрони. Повинні були ввести війська. Це була дев'ята кара, яку Бог допустив. Бачите, коли Бог хоче карати, то забирає розум. Це вже було дев'ять разів. Яка буде десята? Спроба поділити Україну... Але це вже буде остання. Пам'ятайте, що Бог – суддя справедливий, який за добро винагороджує, а за зло – карає. Нам важливо це не забути!

* * *

Ми не можемо прагнути помсти. Помста належить тільки Богу. Людина не може займати місце самого Бога. Ми повинні зрозуміти, що Бог – суддя справедливий. Далі повинні бути прийняті всі міри для того,

щоб був спокій. Ми повинні зрозуміти, що нам потрібний спокій зараз. І ми маємо дотримати свого слова, щоб цей спокій настав. Тому ми не можемо зараз поспішати з подіями. Треба насправді уявити цю витримку. Ми потребуємо миру. Наші люди, які так багато страждали, заслужили на це. І запитайте тих людей, які пролили свою кров, чи хотіли би вони, щоб далі лилась кров. Будь-яка. Ні! Тому я прошу вас заради мучеників, які віддали своє життя за нашу Батьківщину, заради тих невинно вбитих: ми повинні зробити все, щоб далі все відбувалося мирно. Мирно! Це дуже важливо. Я дуже прошу: зрозумійте це! Всі духовні лідери всіх церков сьогодні закликають нас до того, щоб далі об'єднатися на дорозі боротьби за мир. Тому нехай добрий Бог дасть нам розум, дасть нам розуміння. Повірте, не можна прагнути помсти. Це – не християнська дорога. Ми не повинні бути подібні до тих, хто стріляє в нас, ми не повинні бути подібні до тих, хто нас переслідує. Ми – інші, бо ми є християни.

* * *

Кожен, хто загинув сьогодні, жив для когось. Комуś ця людина була потрібна. Це чиясь дочка, чийсь син, чийсь батько, чиясь мати.... Як це болить в кожного українця що ми маємо таких українців, які підняли руку на іншу людину. Як це болить! Але з іншого боку, ми повинні себе заспокоювати тим, що ці події показали, як багато є святих і добрих українців, показали солідарність між людьми, те, чим ділилися люди, а вони ділилися медикаментами, їжею, одягом, навіть здоров'ям (які черги стояли, щоб здати кров для інших людей). Хіба це не говорить про наш народ? Всі, хто стояв на Майдані, всі ті за щось боролися. Вони боролися не тільки за себе. Про кожного, хто загинув, можна сказати – це найкращі сини і дочки нашого народу. Вони боролися навіть за тих, хто їх бив, хто їх ненавидів. Навіть за тих, хто в них стріляв. Так той кат чи садист з гвинтівкою снайперською не розуміє, що ці люди вмирають за те, щоб і його діти жили в кращій державі, щоб малт краще життя. Але людина, яка вбила іншу людину, не заслуговує на те, щоб її діти жили в кращій країні. Навпаки – вона стягує кров невинних людей на себе, на свої дітей. Страшна кара.... Хто вони ті, які загинули? Хто є ті, що стали мучениками за народ:? Це наші співбрати....Ті, які загинули, були дійсно убогі люди. Вони були смутними, жили в тій несправедливості... Вони були тихі. Це були прості люди, вони блаженні, спрагли, справедливі. Блаженні чистого серця... Як люди молилися! Це нас єднало. Я бачив очі цих людей, які стояли перед тією сценою, де ми збиралися і молилися, бачив, з якою вірою вони дивилися на священників, як вони повторяли ці молитви, молилися приймали благословення, з якою вірою вони дивилися в майбутнє! Чисті серцем, вимолені, очищені молитвою, очищені тими морозними холодами, які вони пережили на тих майданах. І вони відійшли до Господа. Миротворці... Блаженні, які хотіли миру. Вони не хотіли війни, демонстрації, були мирні. Блаженні, переслідувані за правду.

Скільки людей було по в'язницях! Скільки страждали, скільки їх били! За те, що вони хотіли правди. І були переслідувані за цю правду.... Блаженні ті, хто відійшов від нас, убогі, тихі засмучені, спрагли справедливості, милосердні, чисті серцем, миротворці. Думаю, що їхня кров, їхнє життя випросить нам теж той справедливий мир. Ми потребуємо того справжнього миру. Ми не потребуємо помсти, боронь Боже!

* * *

Під час Майдану виявилось, що люди мають рацію. І те, з якою владою ми маємо справу, уже не викликало сумнівів. Спочатку людей побили, потім пробували гнати штурмом...Замість того, щоб прислухатися, брали силою. Запровадження нерозумілих законів – наступний крок у створенні штучних барикад перед власним народом. Ухвалюють, скасовують, будують, розбирають... Що ж це за політика? Я переконаний у тому, що ми потребуємо повної зміни принципів такого «владарювання». У корені. Інакше ми ніколи не зрушимо з місця. Наслідки такого численого зла і кривди переповнили чашу терпіння, нас уже не змінити... Тут уже неможливо заплющити очі й удавати ніби ти нічого не бачиш.

* * *

Корупція в різних формах існувала завжди і завжди з нею боролися – більше або менше. Але за останній час було перейдено будь-які межі: ставки хабарів, відкати, махінації на будівництві... Що гірше, корупцією вражене судочинство, міліція, прокуратура, суди. Але справедливість – справа проста: ніхто з нас не має права знімати з себе відповідальність за ці процеси. Згадайте, скільки людей голосували «за гречку», скільки студентів ходили на платні мітинги? А скільки студентів «скидаються» й так само платять за іспит? І таких питань безліч. Тому революція має відбутися усередині нас, революція сумління! І кожен має відчути себе відповідальним за неї.

* * *

Польша на колінах в переполнених людьми храмах молилась за Україну. В это же время Россия проводила учения и готовилась напасть на Украину. Вот Вам ответ, что такое Европа и что такое Азия. Это откроет глаза многим людям – одни за нас молятся, а другие – проявляют агрессию. Еще вам одно скажу – агрессия является признаком дьявола. Он не говорит откровенно, что я иду нападать, а говорит: я иду охранять граждан, я иду помогать людям. Если нам Бог не поможет, нам никто не поможет. Поэтому наша мобилизация к молитве. Мы должны укрепить нашу веру, и Бог нас выслушает.

* * *

Якщо дійде до воєнних дій із російським військом, то в українській армії шансів – жодних... При цьому я водночас переконаний, що якби росіяни пробували захопити територію далі Криму, то українці будуть воювати. Якщо не Військом, то Самооборона і добровольці ... Багато молодих людей готові захищати країну, навіть якщо російська армія піде. Самооборона не стримає російських танків, але вона чинитиме опір, а жертви будуть по обидві сторони. Я бачив їхню рішучість на Майдані і не сумніваюся, що вони здатні на самопожертву. З цією неминучістю Путін мусить рахуватися. Майдан донині не був антиросійським. Але тепер ніхто не погодиться на розбиття територіальної єдності України... У справі російської агресії в Криму висловилися найважливіші релігійні очільники України. Найбільш рішуче говорили представники Католицької Церкви, як східного, так і латинського обрядів. Верховний архієпископ Києво-Галицький Святослав Шевчук сказав, що за потреби він вийде на поле битви разом із солдатами. Додав, що кожен громадянин України має бути готовий стати на захист своєї незалежної, вільної та суверенної держави.

Підбірку фрагментів із книги єпископа Римо-Католицької Церкви Станіслава Ширококорядюка «Боже, спаси Україну..»(К., 2014) здійснив професор Анатолій Колодний.

4.3 Людмила ФИЛИПОВИЧ, Оксана ГОРКУША. «МАЙДАН і ЦЕРКВА» – КНИГА РОКУ

У 2014 році вийшла унікальна за змістом та формою збірка аналітичних та документальних свідчень духовно-релігійної інспірації Українського Майдану зими 2013–2014 року «**«Майдан і Церква. Хроніка подій та експертна оцінка»**». Як Майдан був глибинно-цілісним у своїй багатопроявності, так і наша книга, вміщуючи найрізноманітніші точки зору та ілюстративні матеріали, зосереджується на безпосередньому висвітленні Революції Гідності у її духовно-релігійній іпостасі.

Книга є наслідком моніторингу подій зими 2013–2014 рр. – Українського ЄвроМайдану чи Революції Гідності. Редакційний колектив – група вітчизняних академічних релігієзнавців з Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України Людмила Филипovich, Оксана Горкуша та Віта Титаренко мала за мету відобразити цю подію так, як вона безпосередньо фіксувалась в інформаційному просторі та аналізі експертів в моменти її перебігу. Ключовими методологічними вимогами при цьому були ідеологічно-конфесійна незаангажованість та подійно-проблемна включеність, що сприяло адекватному відображенню предмету – релігії в її функціонуванні на Майдані і щодо нього. Значний обсяг поточних ілюстративних документів та експертних оцінок забезпечив багатогранність висвітлення. До збірки увійшли хронологія подій,